

УДК 35.08:17

Трофименко Т.В., здобувачка вищої освіти,
Університет Григорія Сковороди в
Переяславі, м. Переяслав, Україна

СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІНЦЯ

Етична культура публічного управлінця є важливою складовою ефективного функціонування системи публічного управління та забезпечення довіри громадян до органів влади. В умовах трансформації державного управління, децентралізації та цифровізації суспільства значення етичних стандартів значно зростає, оскільки саме вони визначають якість управлінських рішень, характер взаємодії з громадськістю та рівень відповідальності посадових осіб.

Сучасна система публічного управління вимагає від управлінців не лише високого рівня професійної компетентності, але й дотримання морально-етичних норм, що регламентують їхню поведінку у службовій діяльності. У цьому контексті етична культура виступає як інтегральна характеристика особистості управлінця, яка поєднує систему цінностей, норм поведінки та професійних установок, що визначають його діяльність у публічній сфері [1].

У науковій літературі етична культура розглядається як сукупність моральних принципів, норм і правил поведінки, що формуються у процесі соціалізації та професійної діяльності особи. У сфері публічного управління етична культура набуває особливого значення, оскільки діяльність управлінців безпосередньо пов'язана із забезпеченням суспільних інтересів та реалізацією державної політики [2].

Сутність етичної культури публічного управлінця полягає у здатності діяти відповідно до загальновизнаних моральних норм, принципів професійної етики та вимог законодавства. Вона відображає рівень моральної зрілості особистості, її відповідальність перед суспільством, готовність діяти чесно, неупереджено та прозоро. Етична культура є важливим чинником формування позитивного іміджу органів влади та підвищення рівня довіри громадян [3].

Зміст етичної культури публічного управлінця включає кілька взаємопов'язаних складових. Першою з них є ціннісна складова, яка визначає систему моральних орієнтирів управлінця, зокрема такі цінності, як доброчесність, справедливість, відповідальність, відкритість та служіння

суспільству. Цінності виступають основою формування етичної поведінки та визначають спрямованість діяльності управлінця.

Другою складовою є нормативна, яка включає сукупність правил, стандартів та вимог до поведінки публічних управлінців. Ці норми закріплені у відповідних нормативно-правових актах та етичних кодексах, що регулюють діяльність службовців. Зокрема, ключову роль відіграють положення Закон України «Про державну службу», Закон України «Про запобігання корупції», а також загальні правила етичної поведінки публічних службовців [1].

Третьою складовою є поведінкова, яка відображає практичну реалізацію етичних норм у діяльності управлінця. Вона включає дотримання принципів неупередженості, політичної нейтральності, конфіденційності, уникнення конфлікту інтересів та відповідальності за прийняті рішення. Поведінкова складова є найбільш видимою для громадян, оскільки саме через неї оцінюється рівень етичності діяльності публічного управлінця [4].

Четвертою складовою є компетентнісна, яка передбачає наявність у управлінця необхідних знань, умінь і навичок для реалізації етичних принципів у практичній діяльності. У сучасних умовах особливого значення набувають цифрові компетентності, які дозволяють ефективно використовувати інформаційно-комунікаційні технології, забезпечувати прозорість управлінських процесів та запобігати корупційним ризикам [5].

В умовах цифровізації суспільства етична культура публічного управлінця зазнає суттєвих трансформацій. З одного боку, використання цифрових технологій сприяє підвищенню прозорості та відкритості діяльності органів влади, що позитивно впливає на рівень етичності управлінських процесів. З іншого боку, цифрове середовище створює нові виклики, пов'язані з необхідністю забезпечення захисту персональних даних, дотримання етичних норм у онлайн-комунікації та відповідального використання інформації [5].

Особливу увагу слід приділити формуванню цифрової етики, яка є складовою загальної етичної культури публічного управлінця. Цифрова етика передбачає дотримання норм і принципів поведінки у цифровому середовищі, забезпечення інформаційної безпеки, захисту прав громадян та відповідального використання цифрових ресурсів.

Разом з тим, у сфері формування етичної культури публічних управлінців існують певні проблеми. Серед них можна виділити недостатній рівень етичної підготовки, формальний підхід до дотримання етичних норм, низьку ефективність контролю за етичною поведінкою, а також недостатню інтеграцію етичних стандартів у систему професійного навчання [3].

Крім того, значною проблемою є відсутність системного підходу до формування етичної культури, що проявляється у фрагментарності заходів, спрямованих на розвиток етичних компетентностей, та недостатній координації між різними суб'єктами публічного управління. Це знижує ефективність впливу етичних норм на практичну діяльність управлінців та обмежує можливості підвищення рівня етичності у публічному секторі [2].

У сучасних умовах важливим є впровадження комплексного підходу до формування етичної культури публічного управління, який передбачає поєднання нормативного регулювання, професійного навчання, розвитку корпоративної культури та використання сучасних цифрових технологій. Такий підхід дозволяє забезпечити системність процесу формування етичної культури та підвищити ефективність його реалізації.

Таким чином, етична культура публічного управління є складною багатокомпонентною системою, що включає ціннісні орієнтири, нормативні вимоги, поведінкові практики та професійні компетентності. Її формування є необхідною умовою забезпечення ефективного функціонування системи публічного управління, підвищення рівня довіри громадян до органів влади та забезпечення сталого розвитку суспільства.

Подальший розвиток етичної культури публічних управлінців має бути спрямований на інтеграцію сучасних цифрових підходів, удосконалення нормативно-правового забезпечення та підвищення ефективності системи професійного навчання, що дозволить забезпечити відповідність діяльності органів влади сучасним вимогам та міжнародним стандартам.

Література

1. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
2. Національне агентство України з питань державної служби. Професійна етика публічних службовців : методичні рекомендації. URL: <https://nads.gov.ua>.
3. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
4. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування : Наказ НАДС від 05.08.2016 № 158 (у редакції від 28.04.2021).
5. OECD. *OECD Public Integrity Handbook*. OECD Publishing, Paris, 2020. URL: <https://doi.org/10.1787/ac8ad401-en>.